

Lynn Bourgeois, Eleen Dufourmont, Tine Noyez,
Evelien Roels en Annemie Desoete¹

Is een jaartje zittenblijven zinvol?

Een literatuurstudie naar cijfers en effecten van het zittenblijven in het basisonderwijs

Kinderen groeien zowel op schools als op sociaal gebied niet even snel. Deze ongelijkheid wordt in het onderwijs vaak opgelost door hen een jaartje te laten overzitten. Kinderen die ondermaats presteren doen hun jaar opnieuw. Hierdoor worden klassen meer heterogeen wat betreft leeftijd. Volgens de voorstanders zouden schoolprestaties verbeteren. Tegenstanders van zittenblijven lossen de ongelijkheid qua schoolse prestaties liever op door extra hulp aan zwakkere kinderen te bieden. De vraag blijft dus of zittenblijven zinvol is. Er is – zo blijkt – vaak enige winst op korte termijn, maar geldt dit ook op langere termijn? In dit artikel bekijken we wat we vanuit onderzoek te weten komen over de zin of onzin van het zittenblijven in het kleuter- en lager onderwijs.

■ Inleiding

Meer dan tienduizend kinderen in het basisonderwijs kregen in juni 2011 te horen dat ze een jaartje moesten overzitten (Klasse, 2011). Het aantal zittenblijvers in Vlaanderen is daarmee één

van de hoogste van heel Europa. In de praktijk komen ouders dan ook vaak aankloppen met de vraag of zittenblijven een goed idee is. Het antwoord hierop is echter niet zo makkelijk te geven. Overzitten geeft kinderen soms wat ademruimte. Ze krijgen een heel jaar geen nieuwe leerstof aangebo-

¹ Lynn Bourgeois, Eleen Dufourmont, Tine Noyez en Evelien Roels maakten hun scriptie over dit onderwerp voor het behalen van de graad van master in de Logopedische en Audiologische Wetenschappen (optie Logopedie) aan de Universiteit Gent. Prof. dr. Annemie Desoete is hoofddocent aan de Vakgroep Experimenteel-Klinische en Gezondheidspsychologie van de Universiteit Gent. Ze is ook lector aan de Arteveldehogeschool en verbonden aan EXPLO (www.expertisecentrumlogopedie.be). Contactadres: annemie.desoete@Ugent.be

den en kunnen zo hun batterijen wat opladen. Aan de andere kant is het probleem van ondermaats presteren er vaak op lange termijn niet mee opgelost. Kinderen met dyscalculie bijvoorbeeld kunnen na een jaartje overzitten vaak nog altijd de tafels van vermenigvuldiging niet op tempo ...

■ Hoe vaak komt zittenblijven voor?

Kleuters

Gemiddeld 5 procent van de kleuters zit de derde kleuterklas over. De geboortemaand van de leerling speelt daarbij een doorslaggevende rol. Van kleuters die geboren zijn in januari blijft maar twee procent zitten (zie Tabel 1). Van de kleuters die geboren zijn in december is dat 17 procent (Klasse, 2011).

Lagereschoolkinderen

In Vlaanderen bleef in het schooljaar 2010-2011 ongeveer 16 procent van de kinderen minstens een jaartje zitten in de lagere school (zie Tabel 2). In het eerste leerjaar gaat het om 6,9 procent van de kinderen en in het tweede leerjaar 4 procent van de kinderen. Daarna neemt het percentage zittenblijvers leerjaar na leerjaar af, met uitzondering van het vierde leerjaar (5 %) (Departement onderwijs, 2011).

In Europa is België één van de landen met een zeer hoog cijfer voor zitten-

Tabel 1: Hoe vaak zitten kleuters over (percentages in de derde kleuterklas naargelang geboortemaand)?

Geboortemaand	Zittenblijvers in de derde kleuterklas
januari	2 %
februari	2 %
maart	3 %
april	3 %
mei	4 %
juni	4 %
juli	5 %
augustus	6 %
september	7 %
oktober	8 %
november	11 %
december	17 %

Tabel 2: Hoe vaak zitten lagereschoolkinderen over?

Leerjaar	Zittenblijvers (in procent)
eerste leerjaar	6,9 % (7,5% jongens 6,7% meisjes)
tweede leerjaar	4 %
derde leerjaar	3 %
vierde leerjaar	5 %
vijfde leerjaar	2 %
zesde leerjaar	0,2 %

blijven (Eurydice Network, 2011). In Finland doet geen enkele leerling zijn jaar over en toch scoren Finse leerlingen internationaal uitstekend.

■ Wat is het effect van zittenblijven?

Voorstanders van overzitten stellen dat kinderen zowel op schools als op sociaal gebied niet even snel groeien als leeftijdgenootjes en dat deze ongelijkheid kan worden opgelost door kinderen een jaartje te laten overzitten. Op die manier worden klassen meer heterogeen wat betreft leeftijd, maar de heterogeniteit wat betreft schoolprestaties zou verminderen (Hong & Raudenbush, 2005). Tegenstanders van zittenblijven stellen dat dit geen goede manier is om ongelijkheid aan te pakken. Zij willen de ongelijkheid qua schoolse groei oplossen door extra hulp aan zwakkere leerlingen te bieden (Hong & Raudenbush, 2005).

Uit de onderzoeksliteratuur blijkt dat zittenblijven een controversiële praktijk is. Er worden zowel voor- als nadelen van zittenblijven gevonden in verschillende studies (Goos, Van Damme, Onghena & Petry, 2010).

Effect van zittenblijven in de kleuterklas

Zittenblijven in de kleuterklas wordt door twee studies positief beoordeeld (Dong, 2010; Hong & Yu, 2008), één studie echter staat hier negatief tegenover (Hong & Raudenbush, 2005). We starten met de positieve studies om te eindigen met de negatieve studie.

Het effect van zittenblijven in de kleuterklas op de sociaal-emotionele ontwikkeling werd onderzocht aan de hand van data van het Early Childhood Longitudinal Study Kindergarten cohort (ECLS-K) uit de VS (Hong & Yu, 2008). De steekproef bestond uit 10.726 kinderen waarvan er 471 bleven zitten in de kleuterklas. Men vond dat de kinderen twee jaar na het zittenblijven een hogere graad van bekwaamheid hadden en meer interesse toonden in lezen en andere schoolonderwerpen dan wanneer ze niet waren blijven zitten. Zij die bleven zitten ervoeren ook minder innerlijke gedragsproblemen dan wanneer ze waren overgegaan. Deze studie vond geen bewijs dat zittenblijven in de kleuterklas de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen schade zou toebrengen.

Dong (2010) deed bij 8.672 kinderen uit de VS onderzoek naar het effect van zittenblijven in de kleuterklas. Van deze steekproef bleven 281 kinderen zitten, 8391 kinderen gingen over. De analyse gebeurde aan de hand van resultaten voor lezen en rekenen uit het eerste en het derde leerjaar. Kinderen die in de kleuterklas bleven zitten, ondervonden positieve effecten wat betreft de schoolse prestaties. Dit wil zeggen dat wanneer deze kinderen niet zouden blijven zitten zijn, ze slechter zouden scoren voor lezen en rekenen in het eerste en het derde leerjaar. De resultaten suggereerden wel dat de effecten van het zittenblijven verminderen met de jaren. Dong moe-

digde op basis van deze resultaten een positieve attitude aan ten opzichte van zittenblijven in de kleuterklas.

Hong en Raudenbush (2005) bestudeerden het effect van zittenblijven in de kleuterklas op lezen en rekenen aan de hand van data van het Early Childhood Longitudinal Study Kindergarten cohort uit de VS. Hun analyse bevat informatie over 471 kinderen die moesten zittenblijven en 10.255 kinderen die mochten overgaan (uit scholen die zittenblijven toelaten). De studie bevat eveneens informatie over 1117 kinderen die mochten overgaan uit scholen die zittenblijven niet toestaan. De twee groepen werden met elkaar vergeleken. Uit de resultaten van dit onderzoek bleek dat blijven zitten in de kleuterklas geen effect had op de verwerving van lezen en rekenen.

Effect van zittenblijven in de lagere school

Wanneer we kijken naar studies die het zittenblijven onderzoeken in het lager onderwijs kunnen we concluderen dat 55,5 procent ervan zittenblijven in een slecht daglicht plaatst (Goos, Van Damme, Onghena & Petry, 2010; McCoy & Reynolds, 1999; Pagani, Tremblay, Vitaro, Boulerice & McDuff, 2001; Reynolds, 1992; Wu, West & Hughes, 2008a). Op korte termijn vond 44,4 procent positieve effecten, maar op lange termijn werden deze teniet gedaan (Alet, 2010;

Jimerson, Carlson, Rotert, Egeland & Sroufe, 1997; Wu, West & Hughes, 2008b, 2010). We belichten een aantal meta-analyses, de bevindingen in Vlaanderen en een aantal studies in andere landen op het vlak van zittenblijven.

Om te beginnen zetten we de bevindingen van een aantal meta-analyses chronologisch op een rijtje.

Holmes en Matthews (1984) deden een meta-analyse waar data van 44 studies werden onderzocht om het effect van zittenblijven na te gaan. De studie gaf aan dat kinderen die dubbel een lager zelfconcept en ook minder goede attitudes zouden hebben tegenover de school. Een ander negatief effect van zittenblijven is een stijging in het aantal drop-outs van dergelijke leerlingen. Belangrijk hierbij is wel dat deze resultaten voornamelijk gelden voor leerlingen met leerstoornissen. Het aantal drop-outs voor deze leerlingen is enorm hoog, gaande van 42 tot 54 procent (Zigmond & Thornton, 1985).

In de meta-analyse van Jimerson (2001) werden studies opgenomen, gepubliceerd tussen 1990 en 1999. In totaal werden twintig artikelen opgenomen in de analyse. Vier studies rapporteerden gunstige effecten van zittenblijven. De andere zestien studies (80 procent) concludeerden dat zittenblijven ineffectief is. Gemiddeld scoorde de groep zittenblijvers 0.31

standaarddeviaties lager dan de controlegroep. De grootste verschillen tussen beide groepen waren te vinden bij aanwezigheid, lezen, rekenen, taal en emotionele aanpassing (respectievelijk -0.65, -0.54, -0.49, -0.36 en -0.28).

In 2010 werd een longitudinaal onderzoek naar zittenblijven in Vlaanderen gepubliceerd (Goos, Van Damme, Onghena & Petry, 2010). De auteurs analyseerden scores voor rekenen en lezen van 2454 kinderen. Hiervan bleven er 127 zitten in het eerste leerjaar. De gemiddelde leeftijd was zes jaar en drie maanden. Ze vergeleken telkens met zowel jongere leerjaargenoten als met leeftijdgenoten die in een hoger leerjaar zaten. Het rekenen werd onderzocht met tests speciaal ontwikkeld voor het SiBo-project (Schoolloopbanen in het Basisonderwijs). Het lezen werd getest met de Drie Minuten Toets. Aan de hand van vragenlijsten voor leerkrachten werd eveneens het psychosociaal functioneren onderzocht. Na de analyse vond men dat de kinderen die bleven zitten (een korte periode) beter presteerden voor rekenen en lezen en dat ze een gelijkaardig of zelfs beter psychosociaal functioneren hadden ontwikkeld dan wanneer ze toch waren overgegaan naar het volgende leerjaar. Wie bleef zitten in het eerste leerjaar was echter zijn voorsprong voor rekenen en technisch rekenen in het tweede leerjaar al kwijt. Zittenblijvers hadden ook minder zelfvertrouwen en ze voelden zich tot

in het zesde leerjaar minder goed op school. Zittenblijvers waren ook minder populair bij hun leeftijdgenoten.

We vervolgen chronologisch met een aantal afzonderlijke studies in andere landen.

Onderzoekers zoals McCleskey en Grizzle (1992) zijn van mening dat jongeren een jaartje laten overzitten over het algemeen goed zou zijn om de geletterdheid te verbeteren. Dit zou volgens hen voornamelijk vruchten afwerpen bij jongeren die geen schoolse motivatie hebben of bij wie het gewoon goed zou zijn om bepaalde schoolse aspecten of veldgebieden nog eens te herbekijken of te herhalen (McCleskey & Grizzle, 1992).

In een studie werden 190 proefpersonen uit Minnesota (VS) gevolgd, waarvan 32 bleven zitten. Van 29 kinderen waren data beschikbaar. In de kleuterklas bleven 9, de eerste klas 9, de tweede klas 7 en de derde klas 4 kinderen zitten. Deze werden onderzocht in de kleuterklas, de eerste, tweede, derde en zesde klas en op de leeftijd van 16 jaar. Wat betreft zittenblijven in de kleuterklas vonden de onderzoekers geen significante effecten op korte termijn. Wanneer de kinderen bleven zitten in de eerste of tweede klas werden op korte termijn betere scores vastgesteld wat betreft wiskunde. Op lange termijn (resultaten in de zesde klas en op 16 jaar) werden geen significante effecten gevon-

den. Men vond wel dat de groep die bleef zitten lager scoorde op emotionele gezondheid/zelfachting in vergelijking met de andere groepen. Men concludeert dat zittenblijven niet effectief is (Jimerson, Carlson, Rotert, Egeland & Sroufe, 1997)

In 1999 onderzochten McCoy en Reynolds het effect van zittenblijven op schoolprestaties, schoolbekwaamheid en delinquentie. Hun steekproef bestond uit 1164 kinderen uit Chicago. Van deze groep moesten 296 kinderen een jaar blijven zitten, 19 van hen bleven zelfs twee jaar of meer zitten. Het lezen en rekenen werd getest met de Iowa Test of Basic Skills (ITBS, Level 13/14) (Hieronymus & Hoover, 1990). Men vond dat kinderen die bleven zitten lager scoorden op lezen en rekenen op de leeftijd van 14 jaar. Ze hadden eveneens lagere scores voor schoolbekwaamheid en vertoonden een hogere graad van criminaliteit.

Pagani, Tremblay, Vitaro, Boulerice en McDuff (2001) volgden 1830 Franstalige kinderen uit de Canadese provincie Quebec vanaf het einde van de kleuterklas tot het begin van de adolescentie. Voor dit onderzoek moesten leerkrachten schoolprestaties schatten op het einde van de tweede, vierde en zesde klas (dit is op de leeftijd van 8, 10 en 12 jaar). De resultaten suggereren negatieve effecten op schoolprestaties, zowel op korte als op lange termijn.

In 2008(a) rapporteerden Wu, West en Hughes over de kortetermijneffecten van zittenblijven op lezen en rekenen. Er werden 97 paar kinderen, die moesten blijven zitten of die mochten overgaan, gematcht. De kinderen waren afkomstig van een steekproef uit Texas. Ze behaalden allen scores beneden het gemiddelde voor lezen en rekenen. Men onderzocht het lezen en rekenen met de Woodcock-Johnson-III Tests of Achievement (Woodcock et al, 2001). Uit de resultaten bleek dat zittenblijven een negatief effect had op rekenen. Kinderen die bleven zitten scoorden gemiddeld 2.88 punten lager per jaar op de WJ Math Test dan kinderen die mochten overgaan. Zittenblijven neigde ook een negatief effect te hebben op lezen. Dit kon statistisch echter niet worden aangetoond.

Eveneens in 2008(b) onderzochten Wu, West en Hughes de korte- en langetermijneffecten van zittenblijven in de eerste klas op lees- en rekenprestaties gedurende vier jaar. Men gebruikte hiervoor dezelfde steekproef en dezelfde test (Woodcock-Johnson-III Tests of Achievement; W-scores) (Woodcock, McGrew & Mather, 2001) als het onderzoek in 2008(a). Bijkomend werden ook de 'grade-level standard scores' gebruikt. Deze scores vergelijken leerlingen met bepaalde normen gebaseerd op het jaar waarin de leerling zit. Wat betreft de 'W-scores' had zittenblijven een negatief kortetermijneffect op lezen en rekenen. Op lange termijn vond men

geen significant effect voor rekenen, maar voor lezen vond men wel een positief effect. Wat betreft de 'grade-level standard scores' zorgde zittenblijven voor een positieve groei van lezen en rekenen op korte termijn. Op lange termijn werden negatieve effecten vastgesteld, zowel voor rekenen als voor lezen.

Wu, West en Hughes (2010) onderzochten in een vier jaar durende longitudinale studie het effect van zittenblijven op gedrag, op sociale aanvaarding en op cognitief, affectief en gedragsengagement. Ze selecteerden 784 kinderen uit Texas die beneden het gemiddelde scoorden voor lezen en schrijven op school. Hiervan werden 124 kinderen die moesten blijven zitten gematcht met 251 kinderen die mochten overgaan. Zij die bleven zitten werden zowel op korte als op lange termijn bevoordeeld ten opzichte van kinderen die overgingen wat betreft verminderde hyperactiviteit, minder verdriet en terugtrekking en een verhoogd gedragsengagement. Op korte termijn hadden de klasgenoten een voorkeur voor de kinderen die bleven zitten. Kinderen die een jaar bleven zitten, voelden zich op korte termijn ook beter op school. Al deze voordelen werden echter teniet gedaan op lange termijn. Zittenblijven had echter wel een positief langetermijneffect op het geloof in de eigen vaardigheden. Uit deze studie kunnen we besluiten dat zittenblijven op korte termijn een positief effect kan hebben,

terwijl er op lange termijn echter nadelige effecten kunnen optreden.

Heeft zittenblijven een positief effect op de schoolprestaties in Frankrijk? Deze onderzoeksvraag werd beantwoord door Alet (2010). Zij focuste op kinderen die in de eerste twee jaren van de basisschool moesten overzitten. Hiervoor onderzocht ze 9.600 kinderen die in 1997 voor het eerst in het eerste jaar van de basisschool zaten. Data bestonden uit testcores van het eerste, derde en zesde jaar. Zes procent van de steekproef bleef zitten in het eerste of tweede jaar van de basisschool. Uit de studie bleek dat zittenblijven in de eerste graad van de basisschool op korte termijn leidde tot een gematigde stijging van de testcores (in het derde leerjaar). Dit positieve effect verdween echter drie tot vier jaar na het gedubbelde jaar (in het zesde jaar).

■ Effect van zittenblijven bij risicogroepen

Het overzicht in de vorige paragraaf over zittenblijvers omvat een zeer heterogene groep kinderen. In wat volgt focussen we op onderzoek naar kinderen met leerstoornissen en naar het effect van zittenblijven bij kinderen uit gezinnen met een lagere sociaal-economische status (SES), gerelateerd aan de organisatie van het onderwijs in de betreffende landen.

Er is nog weinig onderzoek gedaan rond zittenblijven bij kinderen met leerstoornissen.

McCleskey en Grizzle (1992) hebben met hun studie in Indiana ($n=689$) het gebrek aan informatie willen aantonen rond zittenblijven bij leerlingen met een leerstoornis. Men bekeek twee groepen. De eerste groep bestond uit leerlingen die te kampen hadden met leerstoornissen en daarbovenop een jaartje dubbelden. Deze groep jongeren werd reeds vooraf geïdentificeerd met hun leerstoornis. De andere groep leerlingen werd pas na het zittenblijven gediagnosticeerd. Het voornaamste resultaat hier was dat het merendeel, nl. 58 procent van de leerlingen met leerstoornissen, reeds een jaar dubbelde vooraleer het de diagnose kreeg. Nu is het wel zo dat zittenblijven in Indiana eerder als methode wordt gehanteerd. Nog een andere merkwaardige bevinding uit deze studie was dat de leerlingen met een leerstoornis die een jaar dubbelden, een significant lager IQ- en verwervingsniveau vertoonden dan kinderen die geen jaar hadden gedubbeld. De leerlingen die dubbelden, scoorden significant lager dan de andere leerlingen op elke meting betreffende schoolse prestaties, zelfs wanneer IQ-verschillen werden ingebracht. Toch raadden de onderzoekers over het algemeen aan dat eerder welke student die zou moeten blijven zitten, een normaal intelligentie- en verwervingsniveau zou moeten hebben.

Reynolds (1992) onderzocht 1.255 kinderen uit gezinnen met een laag inkomen, waarvan 95 procent zwarte kinderen en vijf procent Latijns-Amerikaanse kinderen. In 1990 zaten de meesten in de vierde klas en zij die bleven zitten, in de derde klas. Voor het lezen en rekenen werden ze getest met de Iowa Tests of Basic Skills (ITBS, Form J, Level 9/10) (Hieronymus & Hoover, 1990). Men vroeg aan de leerkrachten om de kinderen te beoordelen. Aan de kinderen zelf werd gevraagd om hun schoolcompetentie te beoordelen. Van de steekproef bleef minstens 20,4 procent eenmaal zitten tussen de kleuterschool en de derde klas. Zittenblijven bleek een negatief effect te hebben op de lees- en rekenprestaties. Het effect van zittenblijven was wel positief voor de zelfbeoordeling door de kinderen. Het effect op de beoordeling door de leerkracht was echter verwaarloosbaar. Met andere woorden, deze studie raadt zittenblijven niet aan bij risicokinderen.

■ Besluit

De antwoorden op de vraag naar de zin of onzin van het zittenblijven, liggen dus uiteen. Zittenblijven in de kleuterklas wordt door twee studies positief beoordeeld (Dong, 2010; Hong & Yu, 2008), één studie echter staat hier negatief tegenover (Hong & Raudenbush, 2005).

Wanneer we kijken naar studies die het zittenblijven onderzoeken in het lager onderwijs kunnen we concluderen dat 55,5 procent ervan zittenblijven in een slecht daglicht plaatst (Goos e.a., 2010; McCoy & Reynolds, 1999; Pagani e.a., 2001; Reynolds, 1992; Wu e.a., 2008a). Op korte termijn vond 44,4 procent van de studies positieve effecten, maar op lange termijn werden deze teniet gedaan (Alet, 2010; Jimerson e.a., 1997; Wu e.a., 2008b, 2010).

Blijven zitten in het eerste leerjaar in Vlaanderen lijkt een (korte) voor­sprong op te leveren voor rekenen en technisch lezen in vergelijking met kinderen die voor de eerste keer het eerste leerjaar doen. Wie bleef zitten was die voorsprong echter al in het tweede leerjaar weer kwijt. Bovendien hadden zittenblijvers gemiddeld minder zelfvertrouwen en was hun schools welbevinden minder goed dan bij leerlingen die niet bleven zitten. Zittenblijvers waren ook niet populair bij hun klasgenoten. Zittenblijven lijkt dus helemaal niet te renderen.

Wat echter ook opvalt is dat er weinig onderzoek is bij kinderen met leerstoornissen i.v.m. het zittenblijven. Toch kunnen we ons hier afvragen of zittenblijven bij deze kinderen wel rendeert.

■ Referenties

- Alet, E. (2010). *Is grade repetition a second change?* Toulouse School of Economics.
- Departement onderwijs. (2011). *Voorpublicatie Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs*. Geraadpleegd op: <http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistiek/voorpublicatie%202010-2011.htm>
- Dong, Y. (2010). Kept back to get ahead? Kindergarten retention and academic performance. *European Economic Review*, 54 (2), 219-236.
- Eurydice Network. Education, Audiovisual & Culture Executive Agency (EACEA P9 Eurydice) (2011). *Grade retention during compulsory education in Europe: regulations and statistics*. European Commission.
- Goos, M., Van Damme, J. Onghena, P., & Petry, K. (2010). First-grade retention: Effects on children's academic and psychosocial growth throughout primary education. *SSL/OD1/2010.33*. Leuven: Steunpunt 'Studie en schoolloopbanen' (SSL).
- Hieronymus, A.N., & Hoover, H.D. (1990). *Iowa Tests of Basic Skills: Manual for School Administrators*. Chicago: Riverside.
- Holmes, C.T., & Matthews, K.M. (1984). The effects of nonpromotion on elementary and junior high school pupils: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 54, 225-236.
- Hong, G., & Raudenbush, S.W. (2005). Effects of kindergarten retention policy on children's cognitive growth in reading and mathematics. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 27, 205-224.
- Hong, G., & Yu, B. (2008). Effects of kindergarten retention on children's social-emotional development: An application of propensity score method to multivariate, multilevel data. *Developmental Psychology*, 44, 407-421.

- Jimerson, S.R. (2001). Meta-analysis of grade retention research: Implications for practice in the 21st century. *School Psychology Review, 30*, 420-437.
- Jimerson, S., Carlson, E., Rotert, M., Egeland, B., & Sroufe, L.A. (1997). A prospective, longitudinal study of the correlates and consequences of early grade retention. *Journal of School Psychology, 35*, 3-25.
- Klasse voor Leraren (2011). Zittenblijven: de pijn rendeert niet. *Klasse, 214*, 10-15.
- McCoy, A.R., & Reynolds, A.J. (1999). Grade retention and school performance: An extended investigation. *Journal of School Psychology, 37*, 273-298.
- McCleskey, J., & Grizzle, K.L. (1992). Grade retention rates among students with learning disabilities. *Council for Exceptional Children, 58*, 548-554.
- Pagani, L., Tremblay, R.E., Vitaro, F., Boulerice, B., & McDuff, P. (2001). Effects of grade retention on academic performance and behavioral development. *Development and Psychopathology, 13*, 297-315.
- Reynolds, A.J. (1992). Grade retention and school adjustment: An explanatory analysis. *Educational Evaluation and Policy Analysis, 14*, 101-121.
- Woodcock, R.W., McGrew, K.S., & Mather, N. (2001). *Woodcock-Johnson III Tests of Achievement*. Itasca, IL: Riverside Publishing.
- Wu, W., West, S.G., & Hughes, J.N. (2008a). Short-term effects of grade retention on the growth rate of Woodcock-Johnson III broad math and reading scores. *Journal of School Psychology, 46*, 85-105.
- Wu, W., West, S.G., & Hughes, J.N. (2008b). Effect of retention in first grade on children's achievement trajectories over 4 years: A piecewise growth analysis using propensity score matching. *Journal of Educational Psychology, 100*, 727-740.
- Wu, W., West, S.G., & Hughes, J.N. (2010). Effect of grade retention in first grade on psychosocial outcomes. *Journal of Educational Psychology, 102*, 135-152.
- Zigmond, N., & Thornton, H. (1985). Follow-up of postsecondary age learning disabled graduates and drop-outs. *Learning Disabilities Research, 1*, 50-55.